

Návrh hodnocení ekonomických přínosů politiky rozvoje venkova v letech 2007-2013 na území Místní akční skupiny Horní Pomoraví

Veronika Bílá

Bakalářská práce
2014

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika BÍLÁ**
Osobní číslo: **M10032**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Návrh hodnocení ekonomických přínosů politiky rozvoje venkova v letech 2007–2013 na území Místní akční skupiny Horní Pomoraví**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Definujte základní teoretické pojmy související s místní akční skupinou.
- Popište dotační možnosti rozvoje venkova.

II. Praktická část

- Představte území a činnosti Místní akční skupiny Horní Pomoraví.
- Vyhodnoťte ekonomické přínosy projektů v obcích Místní akční skupiny Horní Pomoraví.
- Navrhněte opatření pro zlepšení činnosti Místní akční skupiny Horní Pomoraví v následujícím programovém období 2014 – 2020.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: cca 40
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BLAKELY, Edward J. a Nancey Green LEIGH. Planning Local Economic Development: Theory and Practice. 5. vyd. Thousand Oaks, CA: Sage, 2013, 456 s. ISBN 978-1-4522-4259-0.

Kolektiv autorů. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 2., rozš. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 455 s. ISBN 978-80-7380-086-4.

PĚLUCHA, Martin et al. Rozvoj venkova v programovém období 2007–2013 v kontextu reformy SZP EU. 1. vyd. Praha: IREAS, 2006, 162 s. ISBN 80-86684-42-3.

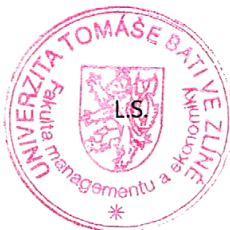
Politika rozvoje venkova EU na období 2007–2013. 1. vyd. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2006, 21 s. ISBN 92-79-03686-6.

TOUŠEK, Václav, Josef KUNC a Jiří VYSTOUPIL. Ekonomická a sociální geografie. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, 411 s. ISBN 978-80-7380-114-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lenka Smékalová**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání bakalářské práce: **17. února 2014**
Termín odevzdání bakalářské práce: **16. května 2014**

Ve Zlíně dne 17. února 2014

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 16. 5. 2014

.....

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce pojednává o Politice rozvoje venkova a jejím ekonomickém přínosu pro území Místní akční skupiny Horní Pomoraví v programovém období 2007 - 2013. Cílem práce je zhodnotit projekty v rámci politiky rozvoje venkova, které se v letech 2007 - 2013 realizovaly na území Místní akční skupiny Horní Pomoraví.

V teoretické části je definována místní akční skupina a popsány dotační možnosti pro rozvoj venkova. V praktické části je představena Místní akční skupina Horní Pomoraví a vyhodnoceny ekonomické přínosy projektů realizovaných na jejím území. V závěru práce jsou navržena opatření pro zlepšení činnosti Místní akční skupiny Horní Pomoraví pro následující programové období 2014 - 2020.

Klíčová slova:

Místní akční skupina, Společná zemědělská politika, Politika rozvoje venkova, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, Program rozvoje venkova, Leader

ABSTRACT

The bachelor's thesis deals with the Rural Development Policy and its economic benefits for the area of the Local Action Group Horní Pomoraví in the programming period 2007 - 2013. The aim of the thesis is to evaluate the projects under the terms of the Rural Development Policy which were implemented on the area of the Local Action Group Horní Pomoraví in 2007 - 2013.

The theoretical part defines a local action group and describes grant opportunities for the rural development. In the practical part, the Local Action Group Horní Pomoraví is introduced, and there is the evaluation of economic benefits of the projects implemented on its area. At the end of the thesis, various measures are suggested for the improvement of the activity of the Local Action Group Horní Pomoraví for the next programming period 2014 - 2020.

Keywords:

Local action groups, Common Agricultural Policy, Rural Development Policy, European Agricultural Fund for Rural Development, Rural Development Programme, Leader

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní Ing. Lence Smékalové za cenné rady k bakalářské práci. Děkuji také Mgr. Olze Špikové z Místní akční skupiny Horní Pomoraví za poskytnutí potřebných informací k vypracování této práce.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA	11
1.1 ÚZEMNÍ PŮSOBNOST	12
1.2 STAV V LETECH 2007-2013	12
2 DOTAČNÍ MOŽNOSTI V RÁMCI POLITIKY ROZVOJE VENKOVA	14
2.1 POLITIKA ROZVOJE VENKOVA	14
2.2 EVROPSKÝ ZEMĚDĚLSKÝ FOND PRO ROZVOJ VENKOVA	16
2.3 PROGRAM ROZVOJE VENKOVA ČR NA OBDOBÍ 2007 - 2013	17
2.3.1 Osa I.	18
2.3.2 Osa II.	20
2.3.3 Osa III.	21
2.3.4 Osa IV.	23
3 POLITIKA ROZVOJE VENKOVA 2014 - 2020	25
II PRAKTICKÁ ČÁST	27
4 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA HORNÍ POMORAVÍ	28
4.1 ÚZEMNÍ PŮSOBNOST	29
4.2 STAV V LETECH 2007-2013	30
5 EKONOMICKÝ PŘÍNOS PROJEKTŮ	33
5.1 Osa I.	35
5.2 Osa II.	36
5.3 Osa III.	37
5.4 Osa IV.	38
5.5 SHRnutí EKONOMICKÝCH PŘÍNOSŮ POLITIKY ROZVOJE VENKOVA	40
6 NÁVRH PRO ZLEPŠENÍ ČINNOSTI MAS HORNÍ POMORAVÍ	43
6.1 SHRnutí NÁVRHŮ A SMĚROVÁNÍ MAS HORNÍ POMORAVÍ.....	46
ZÁVĚR	47
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	49
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	53
SEZNAM OBRÁZKŮ	54
SEZNAM GRAFŮ	55

ÚVOD

Politika rozvoje venkova se v posledních letech stala velmi důležitou oblastí politiky Evropské unie (dále jen EU). Jde o II. pilíř Společné zemědělské politiky, která prošla od doby svého vzniku až do současnosti celou řadou reforem. Rychlost změn způsobila ztrátu přehlednosti a schopnosti orientovat se v celkovém kontextu vývoje.

Problém bakalářské práce je tedy řešen v kontextu proběhlých změn Politiky rozvoje venkova. Kdy se se pro období let 2007 - 2013 rozvoj venkova vyčlenil ze strukturálně orientovaných přístupů a vytvořil samostatnou, jednotně financovanou politiku, spadající do obecného rámce zemědělské politiky.

Posílení politiky rozvoje venkova se stalo všeobecnou prioritou EU, jelikož zhruba polovina obyvatel v členských státech žije ve venkovských oblastech. Venkovské oblasti tvoří asi 90% území EU a polovina rozlohy EU se používá k zemědělství. Nová politika byla především zaměřena na vznik jednoho nástroje financování a programování, kterým se stal Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (dále jen EAFRD).

Venkovský prostor zahrnuje asi 80 % rozlohy České republiky, která byla v letech 2007 - 2013 předmětem i politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Nicméně hlavní důraz byl kladen na podporu v rámci II. pilíře Společné zemědělské politiky. Této problematice se v České republice věnuje dokument Program rozvoje venkova na období 2007 - 2013, který slouží k získání podpory z EU.

V rámci Programu rozvoje venkova zhodnocuje bakalářská práce ekonomický přínos politiky rozvoje venkova na území Místní akční skupiny Horní Pomoraví v programovém období 2007 - 2013. Cílem práce je zhodnotit projekty, které se v letech 2007 - 2013 realizovaly na území Místní akční skupiny Horní Pomoraví. Podstatné je zhodnotit kolik peněz na jednotlivé projekty plynulo z fondu a kolik museli vynaložit samotní realizátoři.

Pro venkovské oblasti je typická menší ekonomická výkonnost. Pro další rozvoj venkova jsou nejvýznamnější odvětví zemědělství a lesnictví. Přestože zemědělský sektor nepatří v České republice k hlavním odvětvím ekonomiky, je nedílnou součástí české ekonomiky. Jeho význam spočívá ve výrobě potravin a ostatních zemědělských produktů a v ochraně životního prostředí a krajiny. Podpora venkova se tak nezaměřuje pouze na posílení konkurenceschopnosti zemědělského a lesnického sektoru, ale také na další významné aspekty rozvoje venkova, jako je zvýšení kvality života obyvatel na venkově, zachování kulturní krajiny a zlepšení řízení rozvoje venkova.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA

Místní akční skupiny (dále jen MAS) jsou důležitým uskupením v souvislosti s rozvojem venkova a tedy i s politikou rozvoje venkova. Jde o uskupení vytyčená v rámci čtvrté osy Programu rozvoje venkova. (Bínek et al., 2009, s. 50)

V dokumentech EU jsou místní akční skupiny označovány za „nutný institucionální základ rozvoje venkova“. (Majerová, Kostecký a Sýkora, 2011, s. 116)

Místní akční skupina představuje typ trojstranné vzájemné spolupráce veřejné správy, zastoupené starosty a zástupci obcí, podnikatelské sféry, zastoupené podnikateli, živnostníky a zemědělci a neziskového sektoru, zastoupeného místními spolky, sdruženími a neziskovými organizacemi. Jde tedy o partnerství veřejné, podnikatelské a neziskové sféry za účelem získávání finanční podpory z EU a z národních programů pro rozvoj venkova a zemědělství. Pokud MAS podporu získá, rozděluje žadatelům ve svém regionu peníze z programu Leader, který řídí ministerstvo zemědělství prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu. (Šulák a Tesařová, 2010-2011, s. 1)

Činnosti a funkce MAS jsou zaměřeny na rozvoj schopností, na zlepšení zdraví, vzdělání a bezpečnosti, na podporu vzdělávání v otázkách životního prostředí, práce, bezpečnosti a společenství, na nové příležitosti a na snižování rozdílů prostřednictvím hodnocení, monitorování a kontroly místních plánů rozvoje. Jde o klíčové prvky na podporu ekonomického úspěchu, sociální a životní kvality a udržitelnosti životního prostředí. (Fátima, Rute a Odele, 2013, s. 22)

Členská základna MAS by měla být co nejširší a různorodá. Zástupci žádného sektoru či zájmové skupiny nesmějí mít na rozhodující úrovni nadpoloviční většinu. MAS je otevřena novým členům, kteří mají zájem podílet se na rozhodování o budoucnosti jejich regionu. Nicméně členství v MAS není podmínkou účasti v otevřených výzvách k předkládání žádostí o dotace z realizovaných programů v rámci dané územní strategie. (Národní síť MAS ČR, 2012)

Místní akční skupiny dle Programu rozvoje venkova mají z legislativního hlediska nejčastěji formu občanského sdružení nebo formu obecně prospěšné společnosti a ojediněle také formu zájmového sdružení právnických osob. Každá z uvedených právních forem má své výhody i nevýhody a záleží pouze na MAS, jakou formu si zvolí. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2013a)

Organizační struktura místních akčních skupin se může lišit. Rozdíl ale spočívá pouze v názvech jednotlivých orgánů. Důležité je aby tyto orgány zabezpečovali 5 základních funkcí, kterými jsou funkce řídicí, kontrolní, výběrové, monitorovací a výkonné. Nejvyšším orgánem MAS je shromáždění všech členů nazývané jako Valná hromada, Valné shromáždění, Plénum apod. Řídicím orgánem může být Výbor partnerství, Programový výbor, Rada sdružení apod., který především schvaluje integrovanou strategii území a rozhoduje o způsobu výběru projektů. Kontrolní orgán, označován jako Kontrolní komise, Dozorčí rada apod., dohlíží na činnost řídicího orgánu a zabývá se vnitřním auditem. Výběrová komise hodnotí předložené projekty a sestavuje jejich pořadí dle kvality a potřeby. Monitorovací komise sleduje naplňování strategie jako celku, průběh realizace projektů a další. Funkci výkonnou zabezpečuje sekretariát řízený manažerem MAS. Některé místní akční skupiny zřizují navíc různé pracovní skupiny zaměřené na mládež, ženy, památky, školství, životní prostředí, cestovní ruch apod. (Národní síť MAS ČR, 2012)

1.1 Územní působnost

Území místní akční skupiny tvoří ucelený venkovský region, který má geograficky homogenní území, a zaměřuje se jak na společné problémy, tak i na potenciál daného území. Území MAS je omezeno počtem obyvatel, který je limitován 10 000 až 100 000 obyvateli (mimo města s počtem obyvatel větším než 25 000) a hustotou obyvatel, která je do 150 obyvatel/km². V tomto rozmezí se tedy pohybují všechny stávající MAS. O zařazení obce do územní působnosti MAS rozhoduje obecní zastupitelstvo a řídicí orgán příslušné MAS. (Národní síť MAS ČR, 2012)

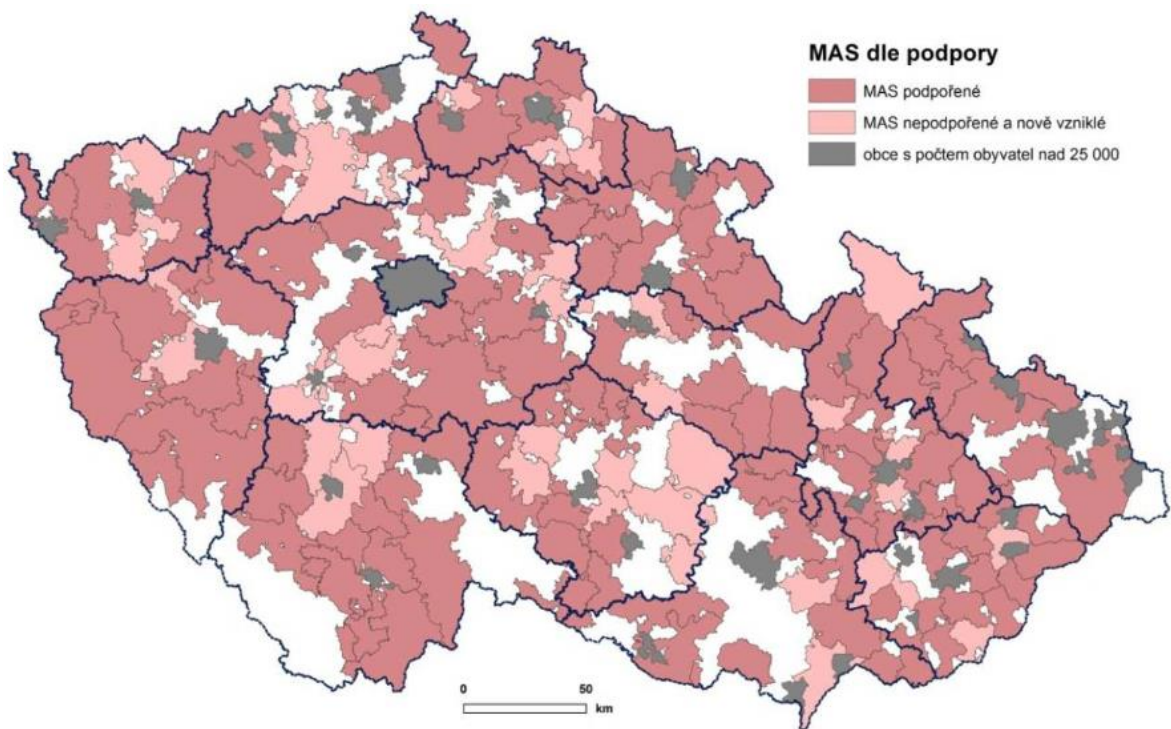
1.2 Stav v letech 2007-2013

V celé Evropě existují tisíce "skupin pro místní akce" označované LAGs = Local action groups, které navzájem spolupracují a předávají si zkušenosti s rozvojem venkova. Místní akční skupiny v České republice (dále jen ČR) musí být registrovány u Ministerstva vnitra. (Národní síť MAS ČR, 2012)

MAS musí mít zpracovaný kvalitní Strategický plán Leader na období 2007 - 2013 podle závazné osnovy, včetně fiší vymezujících oblasti podpory podle Programu rozvoje venkova ČR 2007 - 2013. (Majerová, Kostelecký a Sýkora, 2011, s. 121)

Fiche opatření je stručný popis navržených opatření stanovených MAS v souladu se Strategickým plánem Leader. Fiche vymezuje oblast podpory pro konečné žadatele v rámci opatření IV.1.2. Realizace místní rozvojové strategie. Uvádí cíle, příp. dopady, které mají naplňovat realizované projekty dané Fiche. Tyto cíle musí odpovídat cílům vymezeným v rámci Strategického plánu Leader a naplňovat účel opatření. (MAS Střední Haná, © 2011)

V současné době existuje na území ČR 151 MAS, přičemž 112 z nich realizuje své Strategické plány Leader v rámci Osy IV. Programu rozvoje venkova ČR. Každá ze 112 podpořených MAS každoročně rozhodne o podpoře projektů v celkovém objemu mezi 4 až 15 mil. Kč a následně sleduje a vede jejich realizaci a provádí průběžné kontroly. (Národní síť MAS ČR, 2012)

Obrázek 1 – Mapa stávajícího rozložení MAS v ČR (Národní síť MAS ČR, 2012)

2 DOTAČNÍ MOŽNOSTI V RÁMCI POLITIKY ROZVOJE VENKOVA

2.1 Politika rozvoje venkova

Politika rozvoje venkova se od programového období 2007 - 2013 přesunula do druhého pilíře Společné zemědělské politiky EU (dále jen SZP), což je jedna z nejstarších politických aktivit Evropské unie. (Fajmon, © 2003-2014, s. 7)

Společná zemědělská politika patří mezi nejvýraznější důsledky evropského integračního procesu, patrně je nejznámější aktivitou Společenství a také asi nejvíce diskutovanou. (Kučerová, 2007, s. 144)

Společná zemědělská politika byla zavedena v roce 1962. Jde o partnerství mezi zemědělstvím a společností, mezi Evropou a jejími zemědělci. SZP je společenskou politikou pro všechny členské státy Evropské unie. (Evropská komise, 2013, s. 3)

SZP lze charakterizovat jako trh zemědělských produktů, který je regulován jednotně na úrovni celé Evropské unie. (Fojtíková a Lebedzik, 2008, s. 7)

Původním cílem SZP bylo vytvořit prostřednictvím systému dotací pro zemědělce takové podmínky, které by jim na venkově umožnily kvalitní život srovnatelný s životem lidí ve velkých městech a zabránily by dalšímu vyklidňování venkova. (Pělucha, 2006, s. 84)

Společná zemědělská politika byla založena na 3 základních principech:

- Jednotný zemědělský trh – společný trh pro zemědělské produkty při společných cenách, umožňuje volný pohyb zemědělských produktů mezi členskými státy, a společné hranice pro dovoz do EU.
- Zvýhodnění produkce ze zemí EU – díky nižším světovým cenám zemědělských produktů bylo nutné zavést dovozní cla. Naopak vývozními dotacemi se kompenzují rozdíly mezi cenami v EU a cenami na mezinárodním trhu, což pomáhá konkurenceschopnosti evropských výrobků.
- Finanční solidarita – financování ze společného fondu, do něhož členské státy přispívají na úhradu nákladů společné zemědělské politiky a využívají jejich výhod. (Jedlička, 2004, s. 3)

SZP v současné době představuje systém, který by měl zajistit celoplošnou zemědělskou produkci, být konkurenceschopný na světových trzích a zároveň naplňovat atributy ochrany životního prostředí, zdraví obyvatel a dobrého zacházení se zvířaty. Zásadní otázkou zemědělské politiky zůstává rozvoj venkovského prostoru jako celku. Díky jednotné politice EU lze lépe využívat prostředky z rozpočtu a dosáhnout tak společných cílů. (Evropská komise, 2013, s. 4)

Společnou zemědělskou politiku řídí EU a z jejího rozpočtu je také financována. SZP tvoří největší část rozpočtu EU. Pro srovnání druhou nejvýznamnější výdajovou položkou je regionální politika, která tvoří jednu třetinu výdajů. (Jedlička, 2004, s. 3)

Tvrzení, že společná zemědělská politika tvoří největší část rozpočtu EU, však úplně neodpovídá skutečnosti, protože nebere v úvahu rozpočtový mechanismus Evropské unie ani cíle společné zemědělské politiky. Na SPZ se sice vynakládá přibližně 40% rozpočtu EU, ale to vyplývá z toho, že společná zemědělská politika je jednou z mála oblastí, v níž je společná politika financována převážně Evropskou unií. Většinu ostatních veřejných politik totiž financují členské státy. Navíc je třeba dát rozpočet společné zemědělské politiky do souvislosti s celkovými veřejnými výdaji v EU. A v tom případě se daný rozpočet jeví jako malý, protože představuje pouhé 1% veškerých veřejných výdajů v EU. (Evropská komise, 2013, s. 7)

Součástí společné zemědělské politiky Evropské unie je v současné době Politika rozvoje venkova. K tomuto stavu se dospělo dlouhodobým vývojem, přičemž hlavní změny byly provedeny na začátku programového období 2007 - 2013. Politika venkova se kompletně přesunula ze strukturální politiky pod 2. pilíř SZP EU. (Pělucha, 2010)

SZP tak stojí na dvou pilířích. Prvním pilířem jsou tržní opatření (cenová a tržní politika) a druhým pilířem je již více zmíněný rozvoj venkova. (Evropský parlament, 2013)

Politika rozvoje venkova si s ohledem na strategické směry zdůrazňující hospodářské, environmentální a sociální aspekty udržitelného rozvoje stanovila tři hlavní cíle na období 2007 - 2013:

- Zvyšování konkurenceschopnosti zemědělství;
- zlepšování životního prostředí a krajiny podporou hospodaření s půdou;
- zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a podpora diverzifikace hospodářské činnosti. (Evropská společnost, 2006, s. 3)

Kromě toho je do hlavních programů rozvoje venkova začleněna iniciativa Společenství Leader, která významně přispívá ke zjednodušení zavedením jednotného rámce financování a programování rozvoje venkova. (Evropská společenství, 2006, s. 3)

V rámci přípravy nového finančního výhledu na období 2007 – 2013 zřídily evropské orgány v roce 2005 zvláštní fond na podporu druhého pilíře SZP, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova. (Evropský parlament, 2013)

2.2 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

Jak již bylo řečeno v minulé kapitole, problematika rozvoje venkova byla v programovém období 2007 - 2013 součástí Společné zemědělské politiky a financována prostřednictvím samostatného finančního nástroje, kterým byl Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova. EAFRD se tak stal nejdůležitějším nástrojem podpory celkového rozvoje venkova pro všechny členské státy EU.

Zavedení fondu EAFRD spočívalo ve dvou hlavních programových dokumentech, kterými byly Národní strategie rozvoje venkova a Program rozvoje venkova. Strategie je analýzou situace a nastavením základních cílů v rámci jednotlivých os. Mnohem důležitější je Program, který obsahuje jak jednotlivá opatření a jejich podmínky, tak rozdělení zdrojů. (Fajmon, © 2003-2014, s. 46)

EAFRD rozděloval svá opatření do čtyř os:

- V ose I se zaměřoval na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví,
- v rámci osy II. na zlepšování životního prostředí a krajiny,
- v ose III. na podporu kvality života na venkově a diverzifikaci zdejšího hospodářství a
- v ose IV. na program Leader – na opatření, která jsou založena na místních rozvojových strategiích v rámci mikroregionů. (Pělucha, 2006, s. 91)

Mezi jednotlivými osami měla být rovnováha. Na osu I mělo být alokováno minimálně 10% prostředků EAFRD, na osu II alespoň 25% prostředků EAFRD, na osu III minimálně 10% prostředků EAFRD a osa IV Leader měla mít nejméně 5% prostředků EAFRD. (Pělucha, 2012, s. 94)

Fond EAFRD je určen k financování operací ve venkovských oblastech. Členské státy EU si samy definovaly, které oblasti jsou venkovské, přičemž se ze své podstaty fond na městské oblasti nevztahuje. (Wokoun, 2006, s. 124)

Pomoc z tohoto fondu je poskytována nejen zemědělcům, ale i dalším klíčovými aktéry rozvoje venkovského prostoru, jako jsou podnikatelé, spolky, sdružení, neziskové organizace, obce atd. (Pělucha, 2006, s. 86)

Jasnou výhodu EAFRD přinesl podnikatelům v tom, že na 7 let poskytl stabilitu dotačního systému. Jeho koncepce byla zřetelná a podmínky nebylo možné měnit z roku na rok. (Fajmon, © 2003-2014, s. 46)

Prostředky z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova pro Českou republiku byly součástí zdrojů veřejné podpory. Tyto prostředky byly spravovány akreditovanou platební agenturou. Pro Českou republiku se odhadovala podpora z tohoto fondu ve výši cca 73 mld. Kč. Po započítání spolufinancování ČR by celková částka určená pro rozvoj venkova a zemědělství měla dosáhnout asi 93 mld. Kč. (Pělucha, 2006, s. 96)

V České republice zajišťuje provádění Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v letech 2007 - 2013 „Program rozvoje venkova“. (Majerová, Kostecký a Sýkora, 2011, s. 117)

2.3 Program rozvoje venkova ČR na období 2007 - 2013

Prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 - 2013, který vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova, je v České republice realizována podpora venkova. (Majerová, Kostecký a Sýkora, 2011, s. 114)

Program rozvoje venkova pokrývá období mezi 1. lednem 2007 a 31. prosincem 2013. Česká republika předkládá jeden Program rozvoje venkova, který je vymezen a určen pro celé území ČR, s výjimkou hlavního města Prahy. Pouze agroenvironmentální opatření mohou být prováděna na celém území státu. (Pělucha, 2006, s. 94)

Cílem programu rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013 je rozvoj venkovského prostoru ČR na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření. Program podporuje rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet pod-

nikání, vytvářet nová pracovní místa a snížit míru nezaměstnanosti na venkově. (Ministerstvo zemědělství, © 2009, s. 14)

V Programu rozvoje venkova byly navrženy cíle, prioritní oblasti a konkrétní opatření v následujících osách:

- I. Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví
- II. Zlepšení životního prostředí a krajiny
- III. Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova
- IV. Leader
- V. Technická pomoc (Majerová, Kostecký a Sýkora, 2011, s. 114)

Zejména v ose III. a IV. je ve stanovených opatřeních věnován dostatečný prostor pro obnovu a rozvoj venkovských lokalit a také pro aktivní zapojení obyvatel venkova do tohoto procesu. (Majerová, Kostecký a Sýkora, 2011, s. 115)

Cílem následujících podkapitol je stručně shrnout hlavní záležitosti týkající se jednotlivých os, priorit a opatření.

2.3.1 Osa I.

Osa I. má dvě priority, které jsou zaměřeny na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví. Zaměřuje se tak na zemědělské pojetí rozvoje venkova. Klíčovou skupinou jsou zemědělci, kteří mají možnost zvyšovat svou konkurenceschopnost prostřednictvím finančních prostředků směřovaných na modernizaci zemědělských hospodářství, podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu a zlepšování kvality zemědělské produkce a produktů. Zemědělský podnikatel si v této ose musí sestavit žádost o dotaci, která mu může i nemusí být přidělena. (Pělucha, 2012, s. 93)

V rámci osy I. se odhadovala podpora z EAFRD pro ČR ve výši cca 2,29 mld. Kč ročně, což činí 22,02% z celkového příspěvku z EAFRD. (Wokoun, 2006, s. 123)

První prioritou je modernizace, inovace a kvalita, jejímž cílem je vytvořit silné zemědělsko-potravinářské odvětví, modernizovat zemědělské podniky, zavádět inovace a zvýšit kvalitu produktů. (Ministerstvo zemědělství, 2007, s. 56)

Z první priority a jejího cíle vyplývalo pět opatření:

- Modernizace zemědělských podniků - zaměřeno na podporu investic, které zlepšují celkovou výkonnost zemědělského podniku za účelem zvýšení jeho konkurenceschopnosti.
- Investice do lesů - podpora rozvoje dynamického podnikání v lesnictví, vyšší výkonnosti lesnických podniků, na restrukturalizaci lesnického sektoru a zlepšení ochrany životního prostředí v lesnictví.
- Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům - podpora je zaměřena na hmotné a nehmotné investice, které se týkají zpracování, uvádění na trh, vývoje nových produktů, procesů a technologií.
- Pozemkové úpravy - na řešení problematiky vlastnických vztahů pozemkové držby, nedostatečné zemědělské infrastruktury či absence prvků ekologické stability v krajině.
- Seskupení producentů - řeší zejména problém slabého postavení zemědělců na trhu, slabou vyjednávací pozici vůči zpracovatelům a odběratelům. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2013b)

Druhou prioritou je přenos znalostí, jejímž cílem je vytvořit dynamické zemědělsko-potravinářské prostředí, rozšířit vzdělávání a poradenství a snížit věkový průměr pracovníků v zemědělství. (Ministerstvo zemědělství, 2007, s. 56)

Z druhé priority a jejího cíle vycházely čtyři opatření:

- Další odborné vzdělávání a informační činnost - podpora vzdělávacích projektů zaměřených na znalosti jednotlivých opatření osy I a II, zákonných požadavků na hospodaření a na znalosti v oblastech potravinářství, hospodaření v lesích, ochraně přírody a dalších.
- Zahájení činnosti mladých zemědělců - zaměřeno na podporu podnikání začínajících zemědělců do 40 let.
- Předčasné ukončení zemědělské činnosti - zaměřeno na řešení problému nepříznivé věkové struktury zemědělců, motivuje starší zemědělce ukončit aktivní zemědělskou činnost a vytvořit tak prostor pro nástup mladších zemědělců.

- Využívání poradenských služeb - podpora zavádění nových výrob, výrobních metod a technologií, které jsou slučitelné se zájmy zachování a zlepšení krajiny a ochrany životního prostředí. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2013b)

2.3.2 Osa II.

Osa II. má tři priority, které jsou zaměřeny na zlepšování životního prostředí a krajiny. Tato osa má ryze zemědělský charakter z hlediska svého pojetí a navíc jsou poskytovány dotace nárokové, tj. pokud zemědělec splní určitá pravidla a stanovené podmínky, má nárok na získání příslušných finančních prostředků. (Pělucha, 2012, s. 93)

V rámci osy II. se odhadovala podpora z EAFRD pro ČR ve výši cca 5,92 mld. Kč ročně, což činí 56,89 % z celkového příspěvku z EAFRD. (Wokoun, 2006, s. 123)

První prioritou je biologická rozmanitost, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přírodní hodnotou a tradičních zemědělských krajin. Cílem priority je podpora zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí vedoucích k biologické rozmanitosti a podpora vhodných zemědělských systémů pro zachování venkovské krajiny. (Ministerstvo zemědělství, 2007, s. 79)

Z první priority a jejího cíle vyplývalo šest opatření:

- Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech - zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami s cílem zachovat venkovskou krajinu, podpořit systémy šetrné k životnímu prostředí, přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva v těchto oblastech a pomoci zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů.
- Platby v rámci Natury 2000 na zemědělské půdě - pomoc zemědělcům při řešení specifického znevýhodnění vyplývajícího z implementace evropských směrnic pro soustavu Natura 2000.
- Agroenvironmentální opatření - podpora způsobů využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí.
- Platby v rámci Natury 2000 v lesích – pro zvýšení environmentální hodnoty lesů, trvale udržitelné využití lesní půdy a zlepšení životního prostředí a krajiny.

- Lesnicko-environmentální platby – pro zvýšení environmentální hodnoty lesů, trvale udržitelné využití lesní půdy a zlepšení životního prostředí a krajiny. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2013b)

Druhou prioritou je ochrana vody a půdy, jejímž cílem je ochrana jakosti povrchových a podzemních vodních zdrojů prostřednictvím opatření zaměřených na protierozní ochranu a vhodné používání zemědělského půdního fondu. (Ministerstvo zemědělství, 2007, s. 79)

Z druhé priority a jejího cíle vycházely dvě opatření:

- Agroenvironmentální opatření – podpora péče o krajinu
- Platby v rámci Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD) - pomoc zemědělcům při řešení specifického znevýhodnění vyplývajícího z implementace Rámcové směrnice pro vodní politiku. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2013b)

Třetí prioritou je zmírňování klimatických změn. Cílem je podpora využívání obnovitelných zdrojů energie prostřednictvím stávajícího lesního potenciálu a možností jeho rozšíření a zachování pozitivních funkcí lesa. (Ministerstvo zemědělství, 2007, s. 80)

Z třetí priority a jejího cíle vyplývaly dvě opatření:

- Zalesňování zemědělské půdy – posílení biodiverzity krajiny rozšířením zalesněných ploch, zlepšení ekologické rovnováhy krajiny, stabilizace hydrologických a klimatických podmínek v krajině, ochrana půdy a vod a zvýšení schopnosti absorpce atmosférického oxidu uhličitého.
- Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů - zavedení preventivních opatření v lesích, trvale udržitelné využití lesní půdy, zlepšení životního prostředí a krajiny. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2013b)

2.3.3 Osa III.

Osa III. má tři priority, které jsou zaměřeny na kvalitu života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova. V této ose jsou zakomponovány podpory nezemědělských aktivit na venkově a lze je považovat za komplexní, protože venkov je nutné chápat komplexně s ohledem na většinu venkovského obyvatelstva, které není zaměstnáno v primárním sektoru. Mezi hlavní příjemce finančních prostředků lze považovat zejména

venkovské obce, podnikatele a neziskové organizace působící na venkově. (Pělucha, 2012, s. 93-94)

V rámci osy III. se odhadovala podpora z EAFRD pro ČR ve výši cca 1,46 mld. Kč ročně, což činí 14,09 % z celkového příspěvku z EAFRD. (Wokoun, 2006, s. 123)

První prioritou je tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání obnovitelných zdrojů energie, jejímž cílem je vytvořit pracovní místa a zajistit vyšší příjmovou úroveň obyvatel venkova rozvojem a diverzifikací aktivit na venkově a podporou venkovské turistiky, zajistit naplnění závazků ČR v oblasti využití obnovitelných zdrojů energie. (Ministerstvo zemědělství, 2007, s. 120)

Z první priority a jejího cíle vyplývaly tři opatření:

- Diverzifikace činností nezemědělské povahy - zaměřeno na výstavbu, modernizaci, nákup budov, strojů, technologie a zařízení sloužící k diverzifikaci činnosti zemědělských podnikatelů směrem k nezemědělským činnostem včetně výstavby decentralizovaných zařízení pro využití obnovitelných zdrojů paliv a energie.
- Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje - podpora drobné výroby, řemesla a služby pro hospodářství a obyvatelstvo.
- Podpora cestovního ruchu - určena na vybudování ubytovacích zařízení včetně stravování, sportovních zařízení, půjčoven sportovních potřeb a další turistické infrastruktury v obcích do 2000 obyvatel. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2013b)

Druhou prioritou jsou podmínky růstu a kvalita života na venkově. Cílem je vytvořit podmínky růstu ve venkovských oblastech. Zlepšit vybavení a vzhled vesnic a veřejných prostranství a posílit soudržnost obyvatel s místním prostředím a dědictvím venkova. Zabezpečit rozvoj venkovské infrastruktury s cílem rozvoje malého a středního podnikání a zlepšení životního prostředí venkovských sídel. (Ministerstvo zemědělství, 2007, s. 120)

Z druhé priority a jejího cíle vyplývaly dvě opatření:

- Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby - podpora investic do základní vodohospodářské infrastruktury obcí, ostatní technické infrastruktury, budování a obnova místních komunikací, zlepšení vzhledu obcí, zlepšení občanské vybavenosti a pořizování územních plánů.

- Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova - podpora investic spojených s udržováním, obnovou a zhodnocováním nebo využitím kulturního dědictví, jako například kulturních památek, památkově významných území, kulturních prvků vesnic a venkovské krajiny, včetně historických parků, historických zahrad a alejí. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2013b)

Třetí prioritou je vzdělávání, jejím cílem je přispět k vyšší úrovni vzdělanosti a uplatnění na trhu práce venkovských obyvatel rozvojem poradenství a vzdělávání a zvýšit používání informačních a komunikačních technologií. (Ministerstvo zemědělství, 2007, s. 120)

Z třetí priority a jejího cíle vyplývalo jedno opatření:

- Vzdělávání a informace - podpora je určena na vzdělávání a informování fyzických a právnických osob, které mají vážný zájem zahájit nebo rozšířit podnikání, případně jiné působení, na venkově v rámci aktivit podporovaných v ose III. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2013b)

2.3.4 Osa IV.

Osa IV. Leader přemostňuje ostatní tři osy, má průřezový a metodologický charakter, protože pokrývá průřezově aktivity nejen zemědělských, ale i nezemědělských aktérů. Hlavním příjemcem dotačních prostředků jsou místní akční skupiny. (Pělucha, 2012, s. 94)

Přístup Leader vycházel z jednoduchého principu, že místní obyvatelé jsou nejdůvěrněji seznámeni s každodenními problémy své obce. (Majerová, Kostelecký a Sýkora, 2011, s. 115)

Francouzská zkratka LEADER znamená ve volném překladu jako „Vazba mezi činnostmi, které rozvíjí ekonomiku venkova“. Překlady však nejsou jednotné ani v oficiálních dokumentech. V praxi se přístup Leader realizuje prostřednictvím projektů MAS. (Majerová, Kostelecký a Sýkora, 2011, s. 116)

V rámci osy IV. se odhadovala podpora z EAFRD pro ČR ve výši cca 0,52 mld. Kč ročně, což činí 5 % z celkového příspěvku z EAFRD. (Wokoun, 2006, s. 123)

Prioritou osy je zlepšení řízení a mobilizace přirozeného vnitřního rozvojového potenciálu venkova, jejímž cílem je realizovat místní rozvojové strategie a spolupráci místních partnerství. (Ministerstvo zemědělství, 2007, s. 140)

Priorita má tři opatření:

- Místní akční skupina - MAS realizují svůj Strategický plán Leader, na základě kterého jí je poskytována podpora.
- Realizace místní rozvojové strategie - podporu lze poskytnout na projekty, které jsou v souladu se schváleným Strategickým plánem Leader a příslušnými podmínkami. Projekty k realizaci vybírá MAS minimálně jednou do roka.
- Realizace projektů spolupráce - podpora poskytována na projekty spolupráce mezi územími na národní úrovni nebo nadnárodní spolupráce s cílem využít příkladů nejlepší praxe k posílení inovačních postupů a přenosu znalostí. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2013b)

3 POLITIKA ROZVOJE VENKOVA 2014 - 2020

Následující kapitola seznamuje s novou podobou Společné zemědělské politiky a Programem rozvoje venkova v současném programovém období 2014 – 2020.

Společná zemědělská politika prošla vývojem, aby vyhověla měnícím se hospodářským podmínkám a požadavkům občanů. Konečná podoba nové politiky závisela na dvou orgánech: na Radě EU, která reprezentuje vlády členských států a na Evropském parlamentu, který reprezentuje občany EU. Zemědělská politika bude v nadcházejících letech spravedlivější, ekologičtější, efektivnější a více inovativní. (Evropská komise, 2013)

Politika rozvoje venkova se nyní zaměřuje na konkurenceschopnost zemědělství, na udržitelné řízení přírodních zdrojů, na opatření v oblasti klimatu a na vyvážený územní rozvoj venkovských oblastí. Jde o obecné cíle podpory pro rozvoj venkova na období 2014-2020, které jsou podrobněji specifikovány v šesti prioritách platných pro celou EU. Obecné cíle jsou v souladu se strategií Evropa 2020. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2013c.)

Evropa 2020 je desetiletá strategie EU, jejímž cílem je dosáhnout nového růstu. Jde o snahu vytvořit inteligentní a udržitelnou ekonomiku, která podporuje sociální začleňování. Unie si stanovila pět cílů týkajících se zaměstnanosti, inovací, vzdělávání, sociálního začleňování a změny klimatu a energetiky, kterých by mělo být dosaženo do roku 2020. Členské státy si pak v každé z oblastí stanovily své vlastní cíle. (Evropa 2020, 2014)

Program rozvoje venkova na období 2014 - 2020 přispěje ke zlepšení stavu životního prostředí obnovou, zachováním a zlepšením ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím a podporou účinného využívání zdrojů v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví. Dále umožní vytvořit podmínky pro růst konkurenceschopnosti zemědělských a potravinářských podniků, napomůže lepší organizaci potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh. Program bude také podporovat diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Podporován bude komunitně vedený místní rozvoj, tzn. metoda Leader, která přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Horizontální prioritou je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit poradenstvím a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví. (Ministerstvo pro místní rozvoj, [2013])

Na základě mnoha návrhů došlo především k rozšíření využití metody Leader, která je v současném programovém období realizována napříč všemi fondy společného strategického rámce. Jde o Evropské strukturální a investiční fondy, kterými jsou Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond. Leader je nyní využíván jako společný přístup pro vývoj vedení komunit pomocí všech fondů a realizován prostřednictvím místních akčních skupin. (Fantyš, 2012, s. 12-22)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA HORNÍ POMORAVÍ

Obecně prospěšná společnost MAS Horní Pomoraví byla založena dne 18. 4. 2006. Sídlo společnosti je v Hanušovicích. Společnost byla založena za účelem rozvoje území místní akční skupiny, který je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje. Pro realizaci rozvojových projektů využívá MAS krajské, národní a evropské dotace. Posláním MAS Horní Pomoraví je budování partnerské sítě subjektů ziskové i neziskové sféry a veřejného sektoru tak, že sdružuje fyzické i právnické osoby za účelem spolupráce v oblasti rozvoje venkova. (MAS Horní Pomoraví, © 2004 – 2014)

MAS Horní Pomoraví poskytuje následující hlavní činnosti:

- Rozvoj území MAS – jde o poskytování služeb podporujících rozvoj venkova, včetně přípravy námětů, návrhů a iniciativ, poradenskou činnost, komunikaci s orgány státní správy a samosprávy při spolupráci na rozvoji regionu, podporu multifunkčního zemědělství a ochrany životního prostředí a další.
- Rozvoj partnerství místních subjektů a součinnost s místními, regionálními, národními a zahraničními subjekty.
- Příprava a realizace programu Leader na území MAS - činnosti spojené s příjmem, výběrem a kontrolou projektů. (MAS Horní Pomoraví, 2011)

Dále MAS poskytuje doplňkové činnosti:

- Příprava a realizace rozvojových projektů - vypracování projektů a vyhledávání dotačních zdrojů, poradenství, konzultace a další.
- Organizace vzdělávacích akcí, seminářů a odborných setkání.
- Poskytování služeb v oblasti strategického plánování pro subjekty v území, případně i subjekty mimo území MAS.
- Zapojování veřejnosti do rozvoje území MAS - propagace regionu a jeho turistického potenciálu, prezentace produktů regionu, provozování informačních center.
- Poskytování služeb pro zemědělství, zahradnictví a lesnictví, zakládání a rozvoj mikropodniků, poskytování služeb pro oblast cestovního ruchu. (MAS Horní Pomoraví, 2011)

4.1 Územní působnost

Území MAS Horní Pomoraví je situováno v severovýchodní části České republiky a tvoří západní část okresu Šumperk. MAS Horní Pomoraví sousedí na západě s okresem Ústí nad Orlicí a částečně Svitavy a na severu s Polskem. Území MAS zahrnuje 2 mikroregiony (Region Ruda a mikroregion Zábřežsko) a samostatné obce v severní části území MAS. Počet obyvatel na území MAS Horní Pomoraví se pohybuje kolem 50 a půl tisíce. (MAS Horní Pomoraví, 2012, s. 5)

Místní partnerství se rozkládá na území o rozloze 672 km², celkem ve 46 obcích: Bohdíkov, Buhuslavice, Branná, Bratrušov, Brníčko, Bušín, Drozdov, Dubicko, Hanušovice, Horní Studénky, Hoštejn, Hrabová, Hynčina, Chromeč, Jakobovice, Janoušov, Jedlí, Jestřebí, Jindřichov, Kamenná, Kolšov, Kopřivná, Kosov, Lesnice, Leština, Lukavice, Malá Morava, Nemile, Olšany, Písařov, Postřelmov, Postřelmůvek, Rájec, Rohle, Rovensko, Ruda

nad Moravou, Staré Město, Sudkov, Svěbohov, Šléglov, Štítý, Vikantice, Vysehoří, Zábřeh, Zborov, Zvole. (MAS Horní Pomoraví, © 2004 – 2014)

Obrázek 2 – Mapa MAS Horní Pomoraví (MAS Horní Pomoraví, 2012, s. 5)

4.2 Stav v letech 2007-2013

V letech 2006 až 2007 byla vytvářena Integrovaná strategie území (dále jen ISÚ), strategický dokument zaměřený na rozvoj venkovské oblasti Horní Pomoraví. Od roku 2008 byl postupně sestavován Strategický plán Leader pro MAS Horní Pomoraví, který byl nazván „V harmonii s přírodou“, jehož podkladem byla právě ISÚ. Tyto dokumenty jsou základním východiskem pro realizaci projektů obcí, neziskových organizací i podnikatelů v území. (MAS Horní Pomoraví, © 2004 – 2014)

Strategický plán Leader byl sestaven členy a zaměstnanci MAS. Promítá v sobě možnosti financování priorit Integrované strategie území z Programu rozvoje venkova. Strategický plán byl vytvořen dle osnovy Pravidel PRV pro opatření IV.I.I. Místní akční skupina a dle principů projektového řízení (programování, partnerství, koncentrace, doplňkovosti, monitorování a vyhodnocování). Strategický plán Leader pro MAS Horní Pomoraví byl schválen dne 16. 10. 2008. (MAS Horní Pomoraví, 2012, s. 3)

Strategický plán Leader a jeho cíle jsou zaměřeny na řešení problémů, s kterými se potýká území MAS Horní Pomoraví. Oblast je kritická především z hlediska dopravní dostupnosti, informačních a telekomunikačních technologií, přísunu informací obecně a možnosti dalšího vzdělání. V některých obcích jsou také vážné nedostatky v občanské vybavenosti, která je většinou morálně i funkčně zastaralá. Mimo jiné právě i nedostatečná dopravní dostupnost ovlivňuje výši nezaměstnanosti v obcích. Míra nezaměstnanosti v regionu oproti roku 2007 stoupla o 6%. Téměř ve všech obcích regionu překračuje nezaměstnanost 10% a v regionu je i obec s 50% nezaměstnaností. Průměrná míra nezaměstnanosti k 31. 12. 2010 byla 15,9%. V obcích dochází k úbytku mladých lidí, kteří odchází za prací do měst. Podmínky pro rozvoj ekonomických činností na území jsou ztížené. Místní firmy mají slabé technologické zázemí a nedostatek finančního kapitálu pro svůj rozvoj a investice do výroby a zařízení. Území MAS dále chybí místní atraktivita nadregionálního významu a absence charakteristických regionálních produktů a tradičních suvenýrů. (MAS Horní Pomoraví, 2012, s. 6-19)

„Globálním cílem Strategického plánu Leader je konkurenceschopnost a vyvážený rozvoj regionu MAS Horní Pomoraví prostřednictvím podpory projektů vedoucích k diverzifikaci podnikatelských činností a zavedení regionálního značení produkce a služeb. Stanovený cíl a jeho priority jsou naplňovány realizací konkrétních projektů obcí, neziskových organizací a podnikatelských subjektů.“ (MAS Horní Pomoraví, 2012, s. 21)

V roce 2010 započaly práce na aktualizaci Strategického plánu s ohledem na uplynutí poloviny plánovacího období, na něž byly vytvořeny. Aktualizace proběhla v roce 2011. Na základě výsledků byl rozšířen počet Fichí z původních 6 na 9, aby jejich zaměření lépe korespondovalo s potřebami žadatelů. (MAS Horní Pomoraví, © 2004 – 2014)

MAS Horní Pomoraví v souladu se Strategickým plánem Leader stanovila 9 Fichí:

- Fiche 1: Moderní zázemí pro zemědělskou prvovýrobu - hlavním opatřením je Modernizace zemědělských podniků.
- Fiche 2: Zakládání podniků a jejich rozvoj - hlavním opatřením je Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje.
- Fiche 3: Atraktivní venkov - hlavním opatřením je ubytování a sport.
- Fiche 4: Moderní venkov (kvalitní občanské vybavení a služby) - hlavním opatřením je Občanské vybavení a služby.
- Fiche 5: Tradiční venkov (zachování kulturního dědictví regionu) - hlavním opatřením je Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova.
- Fiche 6: Vzdělání a informace - hlavním opatřením je Vzdělávání a informace.
- Fiche 7: Regionální produkce (zdroj rozvoje regionu) - hlavním opatřením je Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům.
- Fiche 8: Venkovská turistika - hlavním opatřením je Rozhledny, pěší trasy, vinařské stezky, hippostezky a další tematické stezky.
- Fiche 9: Venkov (místo pro život) - hlavním opatřením je Obnova a rozvoj vesnic.

(MAS Horní Pomoraví, 2012, s. 24-25)

Rozvoj regionu tak směřujeme do kvalitní produkce, která je doprovázena kvalitním životním prostorem obyvatel v obcích a zvyšováním vzdělanosti a rozšiřováním ekonomických činností na venkově, tak aby byly podnikatelské subjekty méně závislé na sezónních výkyvech a dotační politice zemědělským subjektům. (MAS Horní Pomoraví, 2012, s. 18)

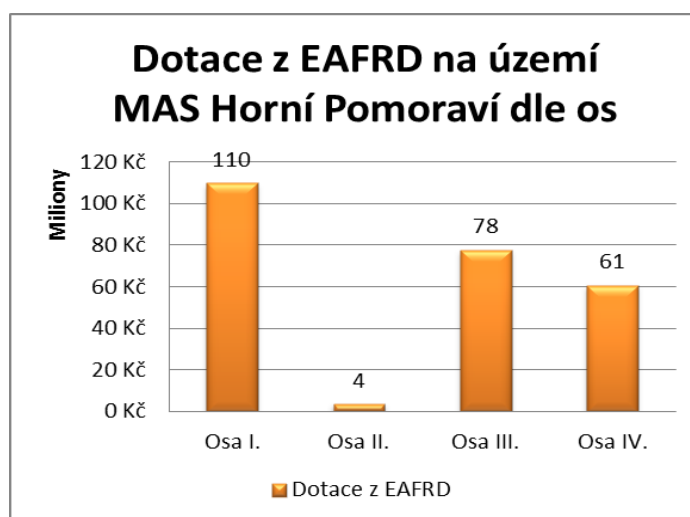
V první polovině roku 2007 neměla MAS Horní Pomoraví kromě příspěvků členských měst a obcí žádné jiné finanční zdroje. Poté ji byla poskytnuta finanční podpora od Olomouckého kraje a podařilo se ji realizovat některé projekty, ze kterých měla také prospěch. MAS Horní Pomoraví se tak podařilo dosáhnout hospodářského výsledku za rok 2007 ve

výši 75 475,- Kč. Ekonomická činnost MAS v letech 2008 až 2010 vykazovala významný nesoulad ve výnosech a nákladech a v příjmech a výdajích v peněžním toku. Bylo tak dosahováno ztrátového výsledku hospodaření. Hlavním důvodem bylo předfinancování činnosti ze strany MAS, kdy po splnění předepsaných povinností a ukazatelů jsou přiznány příslušné dotace, které jsou s jistým časovým posunem teprve propláceny. V roce 2009 byla ztráta významnou mírou ovlivněna náklady při realizaci projektu Strategického plánu Leader, které byly propláceny na základě žádosti až v následujícím roce. V roce 2011 až 2013 dosáhla MAS Horní Pomoraví ziskového hospodářského výsledku. Nejvýznamnější položkou výnosů byly přijaté dotace v rámci podaných projektů. (MAS Horní Pomoraví, © 2004 – 2014)

5 EKONOMICKÝ PŘÍNOS PROJEKTŮ

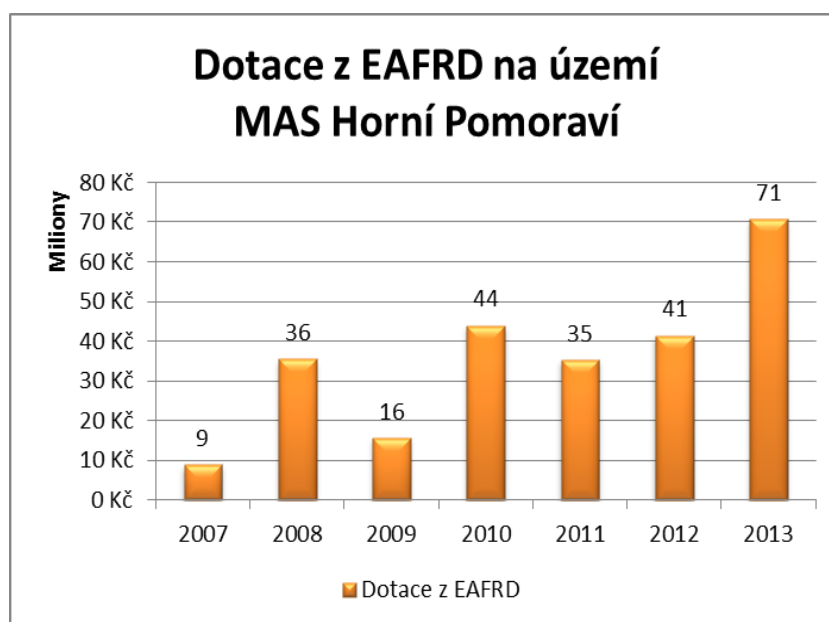
Cílem bakalářské práce je zhodnotit projekty v rámci politiky rozvoje venkova, které se v letech 2007-2013 realizovaly na území MAS Horní Pomoraví, a jejich přínos pro obyvatel daného území. Podstatné je zhodnotit především ekonomický přínos projektů, to znamená, kolik peněz na projekty plynulo z fondu a kolik museli vynaložit samotní realizátoři. Potřebná data byla na základě žádosti o poskytnutí informací získána ze Státního zemědělského intervenčního fondu.

Na celé území České republiky plynulo z EAFRD v letech 2007-2013 přibližně 31 mld. Kč. Z toho 50 % prostředků bylo rozděleno v rámci I. osy. Na území MAS Horní Pomoraví šlo z fondu v letech 2007-2013 přes 251 mil. Kč. Na grafu 1 vidíme, že z celkové částky bylo nejvíce peněz rozděleno v rámci I. osy a to přibližně 110 mil. Kč. Výši celkové dotace zde ovlivňuje především jeden velký projekt realizovaný ve městě Zábřeh s celkovou dotací přes 28 mil. Kč. Žadatelem o dotaci byla firma M.U.S.P., a.s. s projektem - Vývoj a optimalizace výroby masných výrobků se sníženým obsahem sodíku. V ose III. bylo mezi projekty rozděleno necelých 78 mil. Kč a osy IV. 61 mil. Kč. Nejméně prostředků plynulo do II. osy z důvodu schválení pouze čtyř projektů.

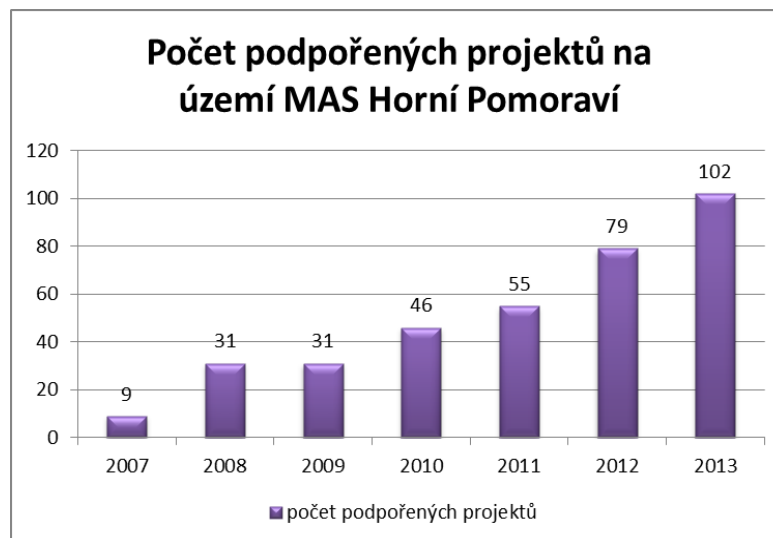
Graf 1 – Dotace z EAFRD na území MAS Horní Pomoraví dle os

Dle grafu 2 vidíme, že na začátku programového období plynulo do území MAS z Programu rozvoje venkova nejméně peněz z důvodu nízkého počtu projektů žádajících o dotace, jak můžeme vidět na grafu 3. Nejvyšší částka dotací a to 71 mil. Kč přišla do území MAS Horní Pomoraví na konci programového období v roce 2013, kdy byl schválen největší počet dotací realizovaných na daném území.

Graf 2 – Dotace z EAFRD na území MAS Horní Pomoraví

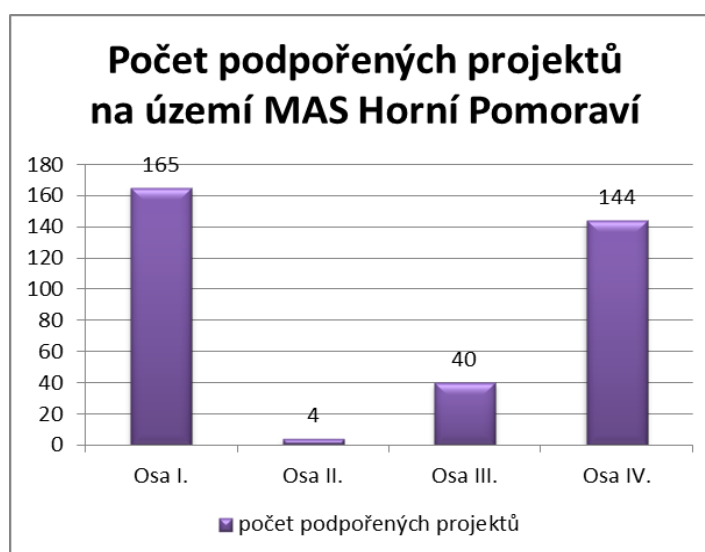
Na území MAS Horní Pomoraví bylo celkem podpořeno 353 projektů v rámci Politiky rozvoje venkova. Na grafu 3 můžeme vidět, že na začátku programového období v roce 2007 získalo dotaci pouze 9 projektů. Hlavním důvodem byla nedostatečná informovanost o možnostech čerpání dotací z EAFRD a tedy nízký počet žádostí o dotace. Počet podpořených projektů v jednotlivých letech postupně stoupal. Nejvíce projektů bylo podpořeno na konci programového období, celkem 102 žadatelů získalo dotaci na realizaci svého projektu. Je to logické, protože v roce 2013 byla informovanost o možnostech čerpání dotací na projekty zaměřující se na rozvoj venkova úplně na jiné úrovni a realizátoři projektů se snažili Programu rozvoje venkova využít v co největší míře.

Graf 3 – Počet podpořených projektů na území MAS
Horní Pomoraví

5.1 Osa I.

V rámci osy I. bylo v programovém období schváleno 165 žádostí o dotaci na zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví. Jde o největší počet projektů na území MAS Horní Pomoraví v rámci jednotlivých os, které získaly dotaci skrze EAFRD z opatření Programu rozvoje venkova, jak můžeme vidět na grafu 4 níže. Projekty byly zaměřeny na zemědělské pojetí rozvoje venkova. Finanční prostředky směřovaly především podnikatelům na pořízení nové techniky, na modernizaci zemědělských hospodářství, podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu a zlepšování kvality zemědělské produkce a produktů.

Graf 4 – Počet podpořených projektů na území MAS
Horní Pomoraví dle os

Největší vliv měla I. osa na Staré město, kam plynul největší počet dotací. Celkem 18 projektů bylo realizováno na území města s celkovou výší dotací 12 mil. Kč. Z projektů realizovaných na území Starého města mě nejvíce zaujala obchodní společnost PRO-BIO a její 2 projekty: PRO-BIO Staré Město - oddělení bezlepkové výroby od ostatní výroby a Pořízení výrobních zařízení a technologií pro výrobu biopotravin. Celkové náklady na oba projekty činily 20 012 854,- Kč, z toho získaná dotace byla ve výši 8 423 968,- Kč a firma doplatila 11 588 886,- Kč z vlastního rozpočtu. Firma se zabývá zpracováním a výrobou biopotravin, provozuje svůj bio mlýn a hospodaří na dvou vlastních ekologických farmách. V současné době patří k největším zpracovatelům a výrobcům biopotravin v ČR a zaměstnává necelou stovku lidí z blízkého okolí. Je velmi důležité, aby v rámci rozvoje venkova byly podporovány právě tyto firmy, které se zaměřují na výrobu kvalitních místních potravin, kladou důraz na zdraví lidí a berou ohled na životní prostředí. (PRO-BIO, [2013])

Dotace z I. osy pomohly zahájit podnikání začínajících zemědělců. Náklady na založení podnikání pana Jana Ostrčila v obci Leština byly ve výši 2 208 000,- Kč, z toho mu 50 % částky kryla dotace. V Rudě nad Moravou zahajoval zemědělskou činnost pan Jaromír Janků s celkovými výdaji 1 a půl milionu Kč a z toho mu 1 mil. Kč pokryla dotace. Z větší části dotace pokryly také zahájení podnikání pana Tomáše Janků a Lukáše Janků v Janoušově a Pavla Kutálka z Rohle.

V rámci I. osy žádala o dotaci také MAS Horní Pomoraví o.p.s. na projekt - Podpora rozvoje místní produkce prostřednictvím vzdělávání v regionu Horní Pomoraví. Celkové náklady na realizaci projektu byly ve výši 203 556,- Kč a byly plně pokryty dotací. Hlavním cílem akce bylo zrealizovat vzdělávací projekt na podporu vzniku a rozvoje regionálního trhu s místními produkty s důrazem na specifičnost regionu a posílení konkurenceschopnosti zemědělských podnikatelů. Hlavním přínosem projektu bylo proškolení účastníků akce a jejich příprava a motivace k diverzifikaci vlastních zemědělských činností.

5.2 Osa II.

V rámci osy II. byly v programovém období 2007 - 2013 schváleny 4 žádosti o dotaci na zlepšování životního prostředí a krajiny. Schválené projekty byly realizovány v obcích Postřelmůvek, Zábřeh a Hanušovice. 3 projekty byly zaměřeny na obnovu lesního potenciálu po kalamitách a podporu společenských funkcí lesů. Cílem projektů byla podpora využívá-

ní obnovitelných zdrojů energie prostřednictvím stávajícího lesního potenciálu a možností jeho rozšíření a zachování pozitivních funkcí lesa.

4. projekt s dotací přes 3 miliony korun realizovaný v Hanušovicích byl zaměřen na čištění koryta Hanušovického potoku, čištění retenčního prostoru přehrážek a přespárování břehového opevnění. Žadatelem projektu byl státní podnik Lesy České republiky, který z vlastních prostředků na realizaci projektu doplácel necelý milion korun. Projekt spadá do druhé priority, jejímž cílem byla ochrana jakosti povrchových a podzemních vodních zdrojů. V současné době patří kvalita vod na území MAS Horní Pomoraví k nejlepším v České republice.

5.3 Osa III.

V rámci osy III. bylo v programovém období 2007 - 2013 schváleno 40 žádostí o dotaci na zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikaci hospodářství venkova. Projekty byly zaměřeny na podporu nezemědělských aktivit na venkově. Opatření osy III. byly velice široce využívány zejména venkovskými obcemi a podnikateli a neziskovými organizacemi působící na venkově. Důvodem je, že opatření III. osy byly pro rozvoj obcí nejvhodnější. Projekty byly především zaměřeny na tvorbu pracovních míst, podporu venkovské turistiky, využívání obnovitelných zdrojů, zlepšení vzhledu vesnic a veřejných prostranství, rozvoj venkovské infrastruktury a zlepšení životního prostředí venkovských sídel.

Dotace z Programu rozvoje venkova (dále jen PRV) byly ve velké míře použity na realizaci projektů na rekonstrukci kostelů a kaplí v obcích Branná, Horní Studénky, Hoštejn, Hynčina, Jakobovice, Janoušov, Kopřivná, Svěbohov a Vyšehoří. Náklady na projekty byly z převážné části pokryty dotací.

Dotace ve výši 384 977,- Kč byla také poskytnuta na projekt - Propojování místních akcí rozvoje venkova Olomouckého kraje - vzdělávání a informace pro III. osu. Celkové náklady projektu byly ve výši 403 884,- Kč. Projekt zaměřený na spolupráci a předávání informací o PRV byl tak z převážné části dotován. Šlo o projekt, na jehož organizaci se pod hlavičkou Krajského sdružení Národní sítě MAS Olomouckého kraje podílelo celkem 7 místních akčních skupin. Podstatou projektu byla organizace vzdělávacích seminářů, na nichž si aktéři rozvoje venkova vymění dobré i špatné zkušenosti s realizací projektů z PRV.

Díky dotacím se podařilo ve Svěbohově založit a dále rozvíjet dvě nová podnikání. Celkové náklady na založení podnikání se pohybovaly kolem částky 1 a půl milionu na jeden projekt, přičemž dotace pokryla zhruba polovinu nákladů. Jde o podnikání paní Lenky Tomáškové, která začala podnikat se značkou New Holland, což je vedoucí značka celosvětové úrovně v oboru stavební techniky. Podnikání založila díky dotaci také Barbora Kamínková, která se zaměřuje na chov amerických kovbojských koní a westernové ježdění.

5.4 Osa IV.

V rámci osy IV. bylo v programovém období schváleno 144 žádostí o dotaci. Největší vliv měla IV. osa na města Hanušovice, Zábřeh a Staré město, kam plynul největší počet dotací. 17 projektů, které získaly dotace přes 7 mil. Kč, bylo uskutečněno na území města Hanušovice. Celkem 4 a půl milionu Kč v dotacích bylo přiznáno 16 projektům, které se realizovaly na území města Zábřeh. Na území Starého města bylo realizováno celkem 13 projektů s celkovou výší dotací 6 a půl mil. Kč. Cílem projektů, o které bylo žádáno prostřednictvím MAS Horní Pomoraví, byla realizace místní rozvojové strategie a projekty byly vybírány minimálně jednou do roka. Projekty ve IV. ose byly všeobecně zaměřeny na realizaci projektů spolupráce mezi územími s cílem využít příkladů nejlepší praxe k posílení inovačních postupů a přenosu znalostí.

Na začátku roku 2013 probíhala na webových stránkách MAS Horní Pomoraví anketa o nejlepší projekty realizované na jejím území. Hlasující mohli vybírat z 56 projektů, které byly rozděleny do tří kategorií: obce, neziskový sektor a podnikatelé. V kategorii obcí zvítězila Lesnice s projektem revitalizace centra obce. V neziskovém sektoru zvítězil Klub vojenské historie Kralka, o.s. s projektem Revitalizace Muzea čs. opevnění K-S 5 "U potoka". Za podnikatele zvítězil Robert Uherko z Bušína a jeho projekt na hydraulické tabulové nůžky pro zámečnickou dílnu. (MAS Horní Pomoraví, 2013)

Celkové náklady na projekt Revitalizace centra obce Lesnice činily 1 600 395,- Kč, z toho dotace byla ve výši 850 000,- Kč a obec doplatila 750 395,- Kč z vlastního rozpočtu. V rámci projektu se obec Lesnice dočkala první etapy kompletní revitalizace návsi. Jednalo se především o vybudování chodníků a zpevnění ploch autobusových zastávek s osazením mobiliáře. Starostka obce Jana Plháková mi sdělila, že projekt byl realizován pouze díky dotaci. Obec sama by projekt nikdy nemohla v této podobě realizovat. Starostka je tak velmi ráda, za možnost čerpání dotací prostřednictvím MAS Horní Pomoraví.

Obrázek 3 – Revitalizace centra obce Lesnice
(Šumperský rej, 2013)

Celkové výdaje na projekt Revitalizace Muzea čs. opevnění K-S 5 "U potoka" činily 530 000,- Kč, z toho dotace byla ve výši 477 000,- Kč a občanské sdružení z vlastního rozpočtu doplatilo 53 000,- Kč. V rámci projektu došlo k vybudování tří nových expozic, provedení izolace střechy a zajištění nutné cirkulace vzduchu uvnitř objektu muzea K-S 5 „U Potoka“. Dále mohli provozovatelé v rámci projektu pořídit nové exponáty, vyrobit nové kovové dveře a vytvořit zázemí pro návštěvníky expozice. Současně byla vydána nová publikace o muzeu a obraně hranic a okolí. Podle Klubu vojenské historie Kralka, by projekt nemohl být realizován bez podpory MAS Horní Pomoraví a získání dotace. Nebylo by tedy možné provést celkovou rekonstrukci objektu. Pro Klub vojenské historie Kralka je to obrovský skok a díky využívání dotací bude moci dosáhnout svého cíle a zařadit se tak mezi kvalitní pevnostní muzea, kterých je v ČR velmi málo. Občanské sdružení přemýšlí i o dalším čerpání dotací pomocí Strategického plánu MAS v novém programovém období. (MAS Horní Pomoraví, 2013)

Obrázek 4 – Objekt K-S 5 "U potoka"
(Šumperský rej, 2013)

Celkové náklady na projekt podnikatele Roberta Uherka činily 600 000,- Kč, z toho dotace byla ve výši 300 000,- Kč a z vlastního rozpočtu bylo doplaceno 300 000,- Kč. Pan Robert Uherka nabízí zámečnické, obráběcí a instalátérské práce a dotaci získal na hydraulické tabulové nůžky pro zámečnickou dílnu.

V rámci osy IV. čerpala dotaci také obec Hrabová, která jen díky dotaci mohla realizovat projekt na zřízení regionálního muzea s celkovými náklady 996 886,- Kč. Výše dotace byla 746 164,- Kč, to znamená, že dotace pokryla 75 % nákladů na projekt. Obec díky dotaci mohla vytvořit nové muzeum se stálou expozicí, která mapuje historii obce Hrabová, včetně historie sakrální památky, modlitebny Českobratrské církve evangelické a historie těžby v okolí obce Hrabová. Přínosem projektu je, že muzeum napomůže rozvoji turistického ruchu, jelikož je situováno v prostoru nemovité kulturní památky a nachází se na cyklotrase. Význam má i pro místní obyvatelstvo, v podobě posílení kulturních tradic podporuje sounáležitost s regionem. Projekt je výjimečný i spoluprací mezi obcí, církví a podnikatelským subjektem, kterým byla Vápenka Vitošov.

Další realizovaný projekt s dotací z Programu rozvoje venkova byl projekt v obci Rájec na energetické úspory ve školní jídelně. Náklady na realizaci projektu byly ve výši 469 869,- Kč, z toho dotace byla ve výši 310 656,- Kč a obec ze svého rozpočtu vynaložila 159 213,- Kč. Dotace tedy pokryla asi 66 % celkových nákladů. Velice ceněným přínosem projektu je finanční úspora za energie pro zřizovatele jídelny a současně dojde ke zmírnění negativních dopadů na životní prostředí. Zrekonstruovaná jídelna bude při svém provozu bezpečnější, bude vyhovovat hygienickým předpisům a prostředí bude komfortnější pro uživatele i zaměstnance jídelny.

5.5 Shrnutí ekonomických přínosů politiky rozvoje venkova

Díky politice rozvoje venkova přišlo do území MAS Horní Pomoraví z fondu EAFRD v letech 2007 - 2013 přes 251 mil. Kč, které byly rozděleny mezi 353 projektů.

Převážná část starostů v obcích na území MAS Horní Pomoraví mi potvrdila, že většinu projektů by bez možnosti čerpání dotací nemohli realizovat. A pokud by se obci podařilo projekt realizovat i bez dotace, rozhodně by nemohl být v takovém rozsahu jako díky dotaci. Příliv finančních prostředků z fondu EAFRD do obcí měl pozitivní vliv na jejich rozvoj a zlepšení občanské vybavenosti.

K celkovému ekonomickému rozvoji území MAS Horní Pomoraví přispěly hlavně projekty na podporu podnikání. K rozvoji ekonomické situace firem nejlépe posloužilo opatření z I. osy a podpora z osy III. Finanční prostředky v rámci I. osy směřovaly především podnikatelům, kteří si mohli díky dotaci pořídit novou techniku. Docházelo tak k modernizaci zemědělských hospodářství. Na území MAS Horní Pomoraví byla z programu rozvoje venkova podpořena velká společnost PRO-Bio ve Starém Městě. Firmě se velmi daří, rozvíjí se a je schopna zaměstnávat mnoho obyvatel z okolních vesnic. Dotace z I. osy také pomohly zahájit podnikání spoustě začínajících zemědělců na daném území. MAS Horní Pomoraví se podařilo zavést systém regionálního značení produkce a služeb díky dotaci z I. osy na podporu rozvoje místní produkce. Díky III. ose byla vytvořena nová pracovní místa a založena nová podnikání. Bylo zde také mnoho projektů, které byly zaměřeny na podporu venkovské turistiky, tedy cestovního ruchu, který obcím přináší velmi potřebné finance pro její další rozvoj.

Některé dotované projekty v rámci IV. osy byly zaměřeny na rekonstrukce a energetické úspory např. ve školních jídelnách. Velmi ceněným přínosem těchto projektů je finanční úspora za energie.

Na druhou stranu časové prodlení ve vyplácení dotací způsobilo některým žadatelům finanční problémy. Většina projektů má vlastní spolufinancování pokryto úvěrem od banky. Při neobdržení včasné platby má žadatel prodlení se splátkou úvěru a musí platit úroky z prodlení. Tyto se v konečném důsledku mohou rovnat až výši samotné dotace. Pro následující programové období je proto velmi důležité zrychlit administraci a proplácení projektů.

Při zpracování Strategického plánu Leader spatřovala MAS Horní Pomoraví problémy hlavně v oblasti dopravní infrastruktury, občanské vybavenosti, vysoké nezaměstnanosti, ztížených podmínkách pro rozvoj ekonomických činností (slabé technologické zázemí a nedostatek finančního kapitálu) a absenci charakteristických regionálních produktů a tradičních suvenýrů. Z hlediska dopravní infrastruktury nebyly v rámci dotací z Programu rozvoje venkova realizovány žádné významné projekty. Mnoho projektů bylo zaměřeno na rozvoj obcí a došlo k velkému zlepšení jejich občanské vybavenosti. Díky dotaci na projekt na podporu rozvoje místní produkce se MAS Horní Pomoraví podařilo zavést systém regionálního značení produkce a služeb. Jedná se o systém, který zdůrazní jedinečnost regionu, kde produkt vzniká s důrazem na ekologickou stopu produkce. Došlo také ke zlepšení eko-

nomické situace firem a k modernizaci zemědělských hospodářství. Podnikatelé si díky možnosti čerpání dotací pořídili novou techniku a začínající zemědělci zahájili své podnikání. Díky realizovaným projektům byla také vytvořena nová pracovní místa a založena nová podnikání. Jde ale pouze o první krůčky ke zlepšení nezaměstnanosti, na kterou se MAS musí především zaměřit i v programovém období 2014 - 2020.

6 NÁVRH PRO ZLEPŠENÍ ČINNOSTI MAS HORNÍ POMORAVÍ

Co se činnosti MAS Horní Pomoraví týče, tak MAS patří mezi nejlépe hodnocené místní akční skupiny v České republice. Hodnocení provádí Ministerstvo zemědělství a Státní zemědělský intervenční fond. V roce 2012 byla činnost místních akčních skupin hodnocena v šesti oblastech:

- Základní parametry a strategické dokumenty MAS
- Personální zajištění činnosti MAS
- Administrace výzev a výběr projektů v rámci Strategického plánu Leader
- Integrace a rozvoj MAS
- Monitoring a evaluace MAS
- Propagace MAS

Nejvyššího výsledku v hodnocení dosáhla MAS - Partnerství Moštěnka se 142 body ze 150. MAS Horní Pomoraví dosáhla 141 bodů a řadí se tak mezi nejlépe fungující MAS – příklady dobré praxe. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2013d)

MAS Horní Pomoraví se nyní připravuje na programové období 2014 - 2020. V něm bude mít prostřednictvím tzv. komunitně vedeného místního rozvoje umožněno přerozdělovat finanční prostředky pro místní žadatele nejen z Programu rozvoje venkova, jak tomu bylo dosud, ale i z dalších operačních programů. Z PRV bude možné získat podporu na zemědělské činnosti, regionálního trhu a regionálního značení. Podporu občanské vybavenosti, sociálních služeb a podniků, vzdělávací infrastruktury a územních plánů ve venkovském prostoru bude možné získat z Integrovaného regionálního operačního programu. Dotace na vodohospodářskou infrastrukturu bude možné financovat z Operačního programu Životní prostředí. (MAS Partnerství Moštěnka, 2013)

Aby se MAS Horní Pomoraví mohla zapojit do čerpání dotací z evropských fondů, musí splnit předem dané podmínky. První z nich je naplnění standardů MAS pro období 2014 - 2020, které nastaví jejich fungování tak, aby byl výběr místních projektů jejich prostřednictvím co nejvíce transparentní. Standardy bude schvalovat ministerstvo zemědělství a termíny pro podávání žádostí o standardizaci byly předběžně stanoveny na březen a září 2014. Druhou podmínkou je vytvoření kvalitní Integrované strategie území působnosti MAS, kterou bude schvalovat ministerstvo pro místní rozvoj. Schvalování strategií začne nejdříve

v září 2014. Integrovaná strategie musí ukázat, kam chce region směřovat, které cíle jsou pro něj zásadní a jak jich chce dosáhnout. (MAS Partnerství Moštěnka, 2013)

Samotné organizaci MAS Horní Pomoraví prozatím chybí vize. Místní akční skupina se musí v nadcházejících letech zaměřit především na podporu zaměstnanosti, jelikož je její území stále zatíženo velkou nezaměstnaností. MAS by se proto měla zaměřit na projekty, které by mohly pozitivně přispět k řešení tohoto problému. Vzhledem k proběhlým změnám může MAS nyní na projekty využít i prostředky z jiných rezortů nejen z Programu rozvoje venkova, což je velkým přínosem pro řešení vysoké nezaměstnanosti. I nadále by se MAS měla orientovat na rozvoj ekonomických činností a podporu podnikatelských příležitostí hlavně ve venkovských oblastech. Důležitá je podpora podnikatelů z tradičních oborů, s cílem modernizace jejich činnosti a zvýšení hodnoty jejich produkce. V minulém programovém období bylo nemálo projektů zaměřených na rozvoj obcí a jejich vybavenosti, ale i zde je ještě prostor pro zlepšení, v první řadě pro obce, které žádný projekt doposud nerealizovaly a o dotaci nepožádaly. Z hlediska cestovního ruchu a nalákání turistů, by se MAS měla zaměřit na projekty podporující zvýšení atraktivity prostředí. V dnešní době se klade velký důraz na ochranu životního prostředí. Je podstatné, aby se i MAS orientovala na problémy životního prostředí a napomáhala projektům zacílených na zlepšení vzhledu krajiny. Stejně tak, jako v předchozím programovém období, by MAS měla podporovat rozvoj vzájemné spolupráce obcí, podnikatelů a neziskových organizací. Bylo by vhodné, aby MAS Horní Pomoraví zřídila fond, ze kterého by byly především neziskovým organizacím, malým obcím a začínajícím drobným podnikatelům poskytovány výhodné půjčky. Řešilo by to problém s časovým prodloužením ve vyplácení dotací a zadlužením žadatelů.

Vizi MAS Horní Pomoraví by mělo být: „Společenství spokojených a zabezpečených lidí, kteří chrání, udržují a rozvíjejí své území, sídla i krajinu a spolupracují přitom mezi sebou navzájem. Atraktivní území z pohledu návštěvníků a turistů, které je dobře dopravně propojeno se svým okolím. Ekonomicky stabilní oblast, vytvářející vhodné podmínky pro začínající podnikatele a pro rozvoj podnikání především drobných podnikatelů a malých a středních podniků.“

Směřování celého regionu a samotné organizace vyplyne z nové Integrované strategie území, kterou MAS Horní Pomoraví již více než rok připravuje společně se zástupci obcí, spolků, klubů, firem, živnostníky, řediteli škol atd. z regionu. Aby však škola, firma apod. mohla čerpat dotaci prostřednictvím MAS, je nezbytné, aby zastupitelstvo obce, kde má

škola, či firma sídlo schválila územní působnost v MAS na celé období a připojila se ke strategickému dokumentu. Dodatečně se již obec nebude moci připojit a připraví tak o možnost získat finanční prostředky z MAS Horní Pomoraví až do roku 2020 nejen sebe, ale také subjekty působící na jejím území. (MAS Horní Pomoraví, 2014)

Členská základna MAS by tak měla být co nejširší a různorodá. Je důležité, aby se MAS Horní Pomoraví snažila zapojit místní aktéry do různých pracovních skupin, které připravují podklady pro další činnost MAS.

Doposud bylo shromážděno 142 záměrů na projekty, které by jejich iniciátoři v příštím období rádi realizovali prostřednictvím MAS pomocí dotací. V průběhu roku 2013 se uskutečnilo celkem 12 veřejných projednávání. Do přípravy nové strategie se zapojila i široká veřejnost, a to prostřednictvím dotazníků. Obyvatelé hodnotili život ve svých obcích a navrhovali, co by bylo možné změnit. Z dotazníků vyplynulo, že obyvatelé regionu si cení jedinečnosti přírody a úroveň škol a školek považují za kvalitní. Nepříznivě dopadlo hodnocení pracovních příležitostí a možností k podnikání, zapojování občanů do rozhodování o dění ve svých obcích, cestovní ruch a bezbariérový přístup v obcích. Velký důraz kladou lidé na možnosti sportovního vyžití ve volném čase a uvítali by různé typy sportovišť a hřišť. (MAS Horní Pomoraví, 2014)

Podle zastupující ředitelky MAS Horní Pomoraví Ing. Renaty Baslerové jsou na území MAS Horní Pomoraví převážně obce, se kterými MAS spolupracuje na velmi dobré úrovni. Ale bohužel existuje i pár obcí, které přes MAS nikdy dotace nečerpali. Podle paní Baslerové, jde především o obce z jižní části regionu, které mají pocit, že jim MAS nic nepřináší. Dle mého názoru je zde tedy obrovský prostor pro MAS Horní Pomoraví na zlepšování komunikace a propagace v této oblasti. MAS Horní Pomoraví by měla kontaktovat a osobně navštívit obce, které v minulém programovém období nepožádali prostřednictvím MAS o žádnou dotaci. Je důležité, aby MAS informovala o možnostech čerpání dotací na rozvoj venkova a o důležitosti rozvoje regionu jako celku a zapojení všech aktérů v území.

Propagace a informování obyvatelstva o MAS Horní Pomoraví a o možnostech čerpání dotací probíhá především prostřednictvím internetových stránek a zpravodaje. Internetové stránky jsou po obsahové i grafické stránce dostatečné. Ale doporučila bych přidat více obecných informací o možnostech čerpání dotací, pro ty, kteří netuší co místní akční skupina je a o jaké dotace může jejím prostřednictvím žádat. Organizace vydává 6x ročně

Zpravodaj MAS Horní Pomoraví, rozesílá ho do všech vesnic na svém území a uveřejňuje na webu. Zpravodaj má velmi dobrou úroveň a vždy obsahuje spoustu zajímavých a užitečných informací o regionu a o realizovaných projektech. MAS Horní Pomoraví by měla především dbát na včasné zveřejňování výzev k předkládání žádostí o dotace a všech podmínek, které musí případný žadatel splnit, včetně seznamu kritérií, podle kterých jsou žádosti hodnoceny. MAS informuje obyvatelstvo také prostřednictvím vzdělávacích aktivit, které pořádá, jako jsou semináře, kurzy a informační akce. Je možné i osobní setkání a poradenství v rámci provozu kanceláře MAS v Hanušovicích. MAS Horní Pomoraví se prezentuje na mnoha veletrzích a výstavách, jako je Země živitelka, Agrokomplex, Den mikroregionu Zábřežsko, Řemeslné dílny a mnoho dalších.

6.1 Shrnutí návrhů a směřování MAS Horní Pomoraví

MAS Horní Pomoraví si na začátku programového období 2007 – 2013 vytyčila hlavní problémy svého území a snažila se podporovat projekty, které přispívaly k jejich řešení. Hlavním problémem byla vysoká nezaměstnanost, se kterou se oblast stále potýká. MAS se proto musí v novém programovém období zaměřit na projekty, které by podpořily zaměstnanost v regionu. MAS by se měla orientovat na rozvoj ekonomických činností, podporu podnikatelských příležitostí ve venkovských oblastech a podporu podnikatelů z tradičních oborů. Dále by MAS měla zprostředkovat dotace na projekty, které zvyšují atraktivitu prostředí, zlepšují vzhled obcí a okolní krajiny a orientují se na problémy životního prostředí.

MAS Horní Pomoraví by měla i nadále podporovat rozvoj vzájemné spolupráce obcí, podnikatelů a neziskových organizací a zapojit místní aktéry do různých pracovních skupin. Členská základna MAS by měla být co nejširší, aby byl zajištěn rozvoj regionu jako celku. Proto by MAS měla kontaktovat a osobně navštívit obce, které prostřednictvím MAS doposud žádnou dotaci nečerpaly a informovat je své o činnosti a o možnostech čerpání dotací. Doporučila bych také přidat více obecných informací o možnostech čerpání dotací na webové stránky MAS. Důležité je, aby MAS dbala na včasné zveřejňování výzev k předkládání žádostí o dotace a podmínek, které musí žadatel splnit.

ZÁVĚR

Bez společné zemědělské politiky by se každý stát EU zemědělství věnoval v různém rozsahu a koexistence různorodých vnitrostátních politik by nedokázala využívat prostředky z rozpočtu EU. Evropa má ale jeden velký, společný trh se zemědělskými produkty a je důležité, aby byl trh jednotný a existovala pro něj společná pravidla. EU musí na jednáních se svými celosvětovými obchodními partnery vystupovat jednotně a její zemědělství musí být konkurenceschopné. Obyvatelé EU potřebují spolehlivé dodávky zdravých a výživných potravin za přijatelné ceny. Proto se SZP zaměřuje na zvýšení zemědělské produktivity, tak aby spotřebitelé měli spolehlivě zajištěnou dodávku potravin za přiměřené ceny, a zajišťuje, aby zemědělci v EU měli dostatečnou životní úroveň. Těchto cílů lze dosáhnout právě díky poskytování finanční podpory zemědělství a venkovu.

Program rozvoje venkova směřoval k naplňování svých cílů ve všech osách. Potvrdila se důležitost dotací s ohledem na mírnění negativních dopadů ekonomické krize. Cíle Programu rozvoje venkova byly formulovány široce a Program byl otevřen širokému spektru potenciálních příjemců.

Budoucnost venkova je závislá především na jeho obyvatelích. Bez lidí a jejich zájmu se nemůže venkov rozvíjet. Občané se mohou zapojit do činnosti místních akčních skupin a přispívat tak k rozvoji území, na kterém žijí. MAS realizují rozvoj venkova prostřednictvím metody Leader. Pro víceleté finanční období 2014–2020 se s uplatněním této metody počítá v rámci všech podpůrných fondů EU.

Prostřednictvím MAS Horní Pomoraví byl nastaven velice efektivní systém meziobecní spolupráce na poměrně velkém území 46 obcí. Postupně se spolupráce dostala také na úroveň realizace společných projektů při účasti více obcí. Také docházelo k přenosu zkušeností z realizace projektů i běžné činnosti obecních samospráv. Metoda Leader umožnila rozvoj spolupráce mezi jednotlivými sektory, tzn. mezi obcemi, podnikateli, neziskovými organizacemi a dalšími partnery. Místní akční skupina Horní Pomoraví zná místní podmínky, má zkušenosti s přípravou a realizací místních rozvojových strategií a umí administrovat menší projekty. Z ekonomického hlediska lze konstatovat, že díky dotacím z EAFRD se zvýšil blahobyt obyvatel žijících na území MAS Horní Pomoraví.

MAS Horní Pomoraví by měla být partnerem a hybatelem rozvoje svého regionu. Úkolem pro další období by nemělo být jen rozdělování peněz na projekty, ale i snaha rozvíjet regi-

on a spolupráci v něm pomocí své koordinační role. MAS by měla plně využít potenciál komunitně vedeného místního rozvoje a přispět k dobrému čerpání evropských programů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- BINEK Jan et al., 2009. *Synergie ve venkovském prostoru: Akteři a nástroje rozvoje venkova* [online]. Brno: GaREP, [cit. 2014-02-10]. 96 s. ISBN 978-80-904308-0-8. Dostupné z: http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2013/03/Synergie_Akteri.pdf
- Co čeká místní akční skupiny po roce 2013?, 2013. *MAS Partnerství Moštěnka* [online]. [cit. 2014-04-26]. Dostupné z: <http://www.mas-mostenka.cz/index.php?menu=4&article=1097>
- DAVID Fátima, ABREU Rute a Odete PINHEIRO, 2013. Local action groups: accountability, social responsibility and law. *International Journal of Law and Management* [online]. 2013, vol. 55, iss. 1, 5 – 27 s. [cit. 2014-02-12]. ISSN 1754-243X. Dostupné z: <http://www.emeraldinsight.com.proxy.k.utb.cz/journals.htm?articleid=17076755&show=abstract#sthash.6vgKJI78.dpuf>
- Druhý pilíř společné zemědělské politiky: politika rozvoje venkova, 2013. *Evropský parlament* [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.6.html
- Evropská komise, 2013. *Politiky Evropské unie: Zemědělství* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace EU, [cit. 2014-03-05]. 16 s. ISBN 978-92-79-24177-2. Dostupné z: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/cs/agriculture_cs.pdf
- Evropská společenství, © 2006. *Politika rozvoje venkova EU na období 2007-2013*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky, 21 s. ISBN 92-79-03686-6.
- FAJMON Hynek, © 2003-2014. *Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie*. [online]. [cit. 2014-02-28]. 127 s. Dostupné z: http://www.fajmon.eu/docs/dokumenty/zemedelci_a_politika_EU.pdf
- FANTYŠ, Martin, 2012. *Reforma Společné zemědělské politiky (SZP) 2014 – 2020* [online]. [cit. 2014-04-25]. 26 s. Dostupné z: http://www.apic-ak.cz/data_ak/12/v/KonferenceSZPbrozura.pdf
- Fiche opatření, © 2011. *Místní akční skupina Střední Haná* [online]. [cit. 2014-02-22]. Dostupné z: <http://www.masstrednihana.cz/fiche>

- FOJTÍKOVÁ Lenka a Marian LEBIEDZIK, 2008. *Společné politiky Evropské unie – historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. Praha: C.F.Beck, 179 s. ISBN 978-80-7179-939-9.
- Hodnocení místních akčních skupin 2012, © 2009-2013d. *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2014-04-27]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/mistni-akcni-skupiny/aktuality/hodnoceni-mistnich-akcnych-skupin-2012.html>
- JEDLIČKA Jan, 2004. *Společná zemědělská politika* [online]. [cit. 2014-03-08]. 12 s. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/CAP.pdf>
- KUČEROVÁ Irah, 2007. *Evropská unie: Hospodářské politiky*. Praha: Karolinum, 347 s. ISBN 978-80-246-1212-6.
- MAJEROVÁ Věra, KOSTELECKÝ Tomáš a Luděk SÝKORA, 2011. *Sociální kapitál a rozvoj regionu – příklad kraje Vysočina*. Praha: Grada, 224 s. ISBN 978-80-247-4093-5.
- MAS Horní Pomoraví, 2011. *Statut MAS Horní Pomoraví* [online]. [cit. 2014-04-10]. 18 s. Dostupné z: http://www.hornipomoravi.eu/pdf/Statut_HP.pdf
- MAS Horní Pomoraví, 2012. *Strategický plán LEADER* [online]. [cit. 2014-04-02]. 65 s. Dostupné z: http://www.hornipomoravi.eu/index.php?id=zobraz_dokumenty_slozky.php&cislo_id=58&dir_id=718
- MAS Horní Pomoraví, 2013. *Zpravodaj* [online]. 2013, roč. 5, č. 1, 14 s. [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://is.hvjdesign.eu/dokumenty/mashp/zpravodaj/mashp_1369209751.pdf
- MAS Horní Pomoraví, 2014. *Zpravodaj* [online]. 2013, roč. 6, č. 1, 14 s. [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: http://is.hvjdesign.eu/dokumenty/mashp/zpravodaj/mashp_1390978545.pdf
- MAS Horní Pomoraví chystá další strategii na získání dotací, 2013. *Šumperský rej* [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: <http://sumpersky.rej.cz/clanky/region-se-strategicky-chysta-na-dalsi-programove-obdobi/>
- Ministerstvo zemědělství, 2007. *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013*. Praha, 321 s.

- Ministerstvo zemědělství, © 2009. *Dotační možnosti pro obce*. 183 s. ISBN 978-80-7084-855-5.
- Národní síť Místních akčních skupin České republiky, 2012. *Komunitně vedený místní rozvoj v praxi České republiky* [online]. [cit. 2014-02-14]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/content/uploads/2012/07/Komunitn%C4%9B-veden%C3%BD-m%C3%ADstn%C3%AD-rozvoj-v-praxi-%C4%8Cesk%C3%A9-republiky-verze-%C3%BA-nor-2012.pdf>
- PĚLUCHA Martin, 2010. Mění se vnímání venkova ve Společné zemědělské politice Evropské unie?. In: *Deník veřejné správy* [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6437680>
- PĚLUCHA Martin et al., 2006. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007–2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha: IREAS, 162 s. ISBN 80–86684–42–3.
- PĚLUCHA Martin et al., 2012. *Venkov na prahu 21. století*. Praha: Alfa, 319 s. ISBN 978-80-87197-49-3.
- PRO-BIO, [2013]. *O nás* [online]. [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.probio.cz/o-nas.html>
- Program rozvoje venkova 2007–2013, © 2009-2013b. *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/>
- Program rozvoje venkova 2014 - 2020, © 2009-2013c. *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/zakladni-informace/>
- Strategie Evropa 2020 v kostce, 2014. *Evropa 2020* [online]. [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_cs.htm
- Strukturální fondy: Program rozvoje venkova, [2013]. *Ministerstvo pro místní rozvoj* [online]. [cit. 2014-04-20]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU/Operacni-programy/Program-rozvoje-venkova>
- ŠULÁK Tomáš a Marie TESAŘOVÁ, © 2010-2011. *Místní akční skupiny Olomouckého kraje*. Olomouc: Krajské sdružení Národní síť MAS ČR v Olomouckém kraji, 72 s.

- Venkov: Místní akční skupiny, ©2009-2013a. *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/mistni-akcni-skupiny/>
- Výroční zprávy, © 2004 - 2014a. *MAS Horní Pomoraví* [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://www.hornipomoravi.eu/index.php?id=vyrocni_zpravy.html
- WOKOUN, René, 2006. *Strukturální fondy a obce*. Praha: ASPI, 146 s. ISBN 80-7357-138-2.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

EAFRD Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

EU Evropská Unie

ČR Česká republika

ISÚ Integrovaná strategie území

MAS Místní akční skupina

PRV Program rozvoje venkova

SZP Společná zemědělská politika

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Mapa stávajícího rozložení MAS v ČR (Národní síť MAS ČR, 2012)	13
Obrázek 2 – Mapa MAS Horní Pomoraví (MAS Horní Pomoraví, 2012, s. 5).....	29
Obrázek 3 – Revitalizace centra obce Lesnice (Šumperský rej, 2013).....	39
Obrázek 4 – Objekt K-S 5 "U potoka" (Šumperský rej, 2013).....	39

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Dotace z EAFRD na území MAS Horní Pomoraví dle os	33
Graf 2 – Dotace z EAFRD na území MAS Horní Pomoraví.....	34
Graf 3 – Počet podpořených projektů na území MAS Horní Pomoraví	35
Graf 4 – Počet podpořených projektů na území MAS Horní Pomoraví dle os.....	35